

INNKALLING TIL MØTE LÆRINGSMILJØUTVALGET

Dato: 10.12.14

Stad: Cirkusbygningen, styrerommet

Tid: 12.15-14.00

INNKALLING TIL MØTE I LÆRINGSMILJØUTVALGET

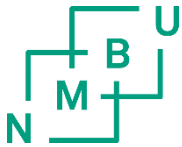
Saksliste	
16/2014	Godkjenning av dagsorden og protokoll fra møte 01.10.2014
17/2014	Læringssenter ved NMBU og endelig vedtak læringsmiljøtiltak 2015
18/2014	SHOT-undersøkelsen 2014 – rapport fra arbeidsgruppe og videre oppfølging.
19/2014	Tiltaksplan for Universell utforming og tilrettelegging for studenter med nedsatt funksjonsevne ved NMBU.
Informasjonsaker	
20/2014	Møtereferater fra lokalt LMU, Adamstuen
21/2014	Forslag til møtedatoer LMU 2015 • 4. mars • 27. mai • 16. september • 2. desember
22/2014	Eventuelt

Meld forfall til bodil.norderval@nmbu.no (tlf. 97 17 96 73).

NMBU, 04.12.2014

Ole-Jørgen Torp

studiedirektør

MØTEBOK

Til stede

Halvor Hektoen, prorektor og leder av studieutvalget
Kjersti Sørli Rimer, avdelingsdirektør DSA
Siri Margrethe Løksa, økonomi og eiendomsdirektør
Ingrid Wigestrands, nestleder AU
Lasse Hjelle, leder AU
Remi Aasum, velferdsansvarlig AU
Hans Olav Drømtorp Kristiansen, leder SiÅs

Fra Universitetsadministrasjonen:

Bodil Norderval, seksjonsleder studieavdelingen

Observatører:

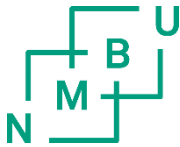
Leif Thomas, seniorarkitekt
Cecilie Haugerud, studieavdelingen

Frafall:

Øystein Johnsen/Øystein Lie, dekan

Møtebok:

Bodil Norderval

MØTEBOK

LMU-sak 9/2014 Godkjenning av dagsorden og protokoll fra møte 04.06.2014

Dokument:

Vedtak/innstilling:

Godkjent.

LMU-sak 10/2014 Større læringsmiljøtiltak 2015

Dokument:

Saksframstilling:

Vedlegg:

1. Notat fra leder av DSA datert 01.10.2013

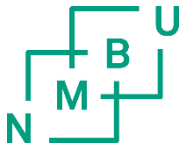
Lasse Hjelle ønsket at LMU skulle bli forelagt en mer detaljert beskrivelse av Læringssenteret før LMU fatter endelig beslutning om tildeling, og fikk enstemmig støtte om dette. Videre ble det påpekt at læringsmiljøutvalget må få saken tilbake dersom konseptplan for ventilasjon av Tårn viser at det ikke er mulig å etablere ventilasjon i 4 undervisningsrom i løpet av neste sommer.

Vedtak/innstilling:

Læringsmiljøutvalget tilrår følgende fordeling av LMU-midler 2015, med forutsetning at det i neste møte forelegges en mer detaljert plan som læringsmiljøutvalget kan gi sin tilslutning til.

Bygning	Tiltak	Kostnad
Tårnbygningen	Ventilasjon T201 og T301	1 800 000.-
Tårnbygningen	Oppgradering møbler T401	500 000,-
Tårnbygningen	Delfinansiering Læringssenter	700 000,-
Adamstuen	Oppgradering undervisningsutstyr auditorier Adamstuen	500 000,-
Sum		3600 000,-*

* Regnefeil i saksframlegget. Vil bli korrigert når saken legges frem for LMU i desember.

MØTEBOK

LMU-sak 11/2014 SHoT-undersøkelsen 2014 – videre oppfølging

Dokument:

Saksframstilling:

Vedlegg:

1. [Oppsummering fra SHoT-NMBU – campus Ås](#)
2. [Oppsummering fra SHoT-NMBU – campus Adamstuen](#)
3. [Nasjonal oppsummering av undersøkelsen](#)
4. [Resultatene fra Campus Ås](#)
5. Resultatene fra Campus Adamstuen – ikke publisert på nett
6. [Fullstendig rapport Ås](#)
7. US-sak «Disponering av Urbygningen fra 2015

Vedtak/innstilling:

Læringsmiljøutvalget ber studiedirektøren om å nedsette en arbeidsgruppe som lager en plan for universitetets oppfølging av SHoT-undersøkelsen. Planen legges frem for læringsmiljøutvalget i neste møte.

Arbeidsgruppen består av følgende:

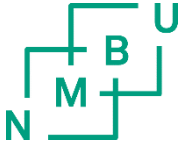
- Leder av SiÅs, Hans Kristian Drømtorp Kristiansen
- Leder av studentstyret, Lasse Hjelle
- 1 vitenskapelig ansatt, oppnevnes av Halvor Hektoen
- Cecile Haugerud, studieavdelingen Adamstuen
- Bodil Norderval, studieavdelingen Ås

LMU-sak 12/2014 Orienteringssak - møtereferater fra lokalt LMU Adamstuen -

Møtereferater fra møte 28.05.14 og 19.09.14.

LMU-sak 13/2014. Orienteringssak – LMU-håndbok for studenter

Universell.no har utarbeidet en håndbok for studentenes arbeid i Læringsmiljøutvalget.

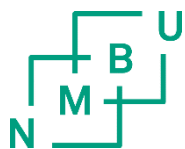
MØTEBOK

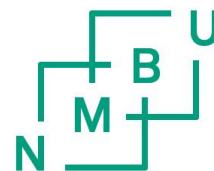
LMU-sak 14/2014 Orienteringssak - studiebarometeret

Læringsmiljøutvalget ble forelagt en orientering om undersøkelsen som gjennomføres fra 14. oktober 2014.

LMU-sak 15/2014 Eventuelt

Ingen innkomne saker.

LMU-sak 17/14 Læringssenter ved NMBU og endelig vedtak om læringsmiljøtiltak 2015

Læringsmiljøutvalget

Saksansvarlig: Ole-Jørgen Torp
Saksbehandler: Bodil Norderval/Mike Moulton
Arkiv nr:

Vedlegg:

1. Notat fra Geir Arne Rosvoll datert 18.11.2014.

Forslag til vedtak:

Læringsmiljøutvalget gir sin tilslutning til videreutvikling av læringssenteret ved NMBU, i tråd med notat datert 18.11.14, og vedtar følgende fordeling av LMU-tiltak 2015:

Bygning	Tiltak	Kostnad
Tårnbygningen	Ventilasjon T201 og T301	1 800 000,-
Tårnbygningen	Oppgradering møbler T401	500 000,-
Tårnbygningen	Delfinansiering Læringssenter	800 000,-
Adamstuen	Oppgradering undervisningsutstyr auditorier Adamstuen	500 000,-
Sum		3600 000,-*

Ås, 3. desember 2014

Ole-Jørgen Torp
Studiedirektør

Bakgrunn

LMU fattet følgende vedtak i sak 10/2014, Større læringsmiljøtiltak 2015.

Læringsmiljøutvalget tilrår følgende fordeling av LMU-midler 2015, med forutsetning at det i neste møte forelegges en mer detaljert plan som læringsmiljøutvalget kan gi sin tilslutning til.

Bygning	Tiltak	Kostnad
Tårnbygningen	Ventilasjon T201 og T301	1 800 000,-
Tårnbygningen	Oppgradering møbler T401	500 000,-
Tårnbygningen	Delfinansiering Læringssenter	700 000,-
Adamstuen	Oppgradering undervisningsutstyr auditorier Adamstuen	500 000,-
Sum		3600 000,-*

* Regnefeil i saksframlegget. Vil bli korrigert når saken legges frem for LMU i desember.

I denne saken vil studiedirektøren orientere læringsmiljøutvalget om status og videre planer for utviklingen av læringssenteret, se rapport fra biblioteksdirektøren til studieutvalget i vedlegg 1. Studieutvalget ga sin tilslutning til videreutvikling av læringssenteret i møte den 26. november. Studiedirektøren vil videre be læringsmiljøutvalget om å gi sin tilslutning til videreutvikling av læringssenteret og endelig vedta fordeling av LMU-tiltak 2015.

Studiedirektørens vurdering

Universitetet har hatt et læringssenter i mange år. Når læringssenteret ble opprettet var senterets oppgaver i hovedsak rettet mot opplæring og veiledning i tilknytning til pedagogisk bruk av Fronter og tilhørende støttesystemer. De siste årene har det vært store endringer i behovet og ønsket om å bruke IKT mer aktivt i undervisningen, og gradvis har etterspørselen etter tjenester økt. Læringssenteret jobber nå bredt mot mange områder knyttet til pedagogisk utviklingsarbeid og bruk av IKT på mange plan i undervisningen. En rekke emner streames nå til stor glede for studentene, og senteret jobber tett opp mot mange faglærere og prosjekter for å utvikle undervisningen i takt med studentenes og ansattes behov og ønsker. Læringssenteret har også vært en vesentlig bidragsyter for å få NMBUs læringsfilosofi på plass. Universitetets satsning på læringssenter vil bli mer tilgjengelig og synlig dersom det etableres et fysisk læringssenter i tilknytning til biblioteket. Et slikt læringssenter vil gagne studentene ved at undervisere lettere får tilgang til støttefunksjoner for pedagogisk utvikling av undervisningen.

Vedlegg 1 sier mye om status og planene videre for læringssenteret, og studiedirektøren støtter de planene som fremkommer av notatet. Studiedirektøren ser helt klart

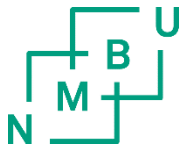

behovet for en videreutvikling av senteret, og tror at et «fysiske læringscenter» vil gjøre tjenesten mer synlig og tilgjengelig. En videreutvikling av senteret er viktig for imøtekomme et økte behovet, og en samordning av aktiviteter og ressurser vil også gi instituttene en bedre støttefunksjon i arbeidet med pedagogiske utvikling og implementering av læringsfilosofien.

Selv om læringscenteret i dag jobber med pedagogisk utvikling på mange nivåer, vil studiedirektøren spesielt nevne arbeidet med streaming av forelesninger. Dette er en av mange tjenester som læringscenteret gir support til, og dette er noe som studentene har stor glede av. Studiedirektøren merker også en stor pågang av fagansatte som ønsker å ta i bruk løsninger med filming/streaming. Studieavdelingen gjennomførte en liten evaluering tilknyttet 4 emner som ble tatt opp via Mediasite våren 2014. En kort oppsummering av denne evalueringen samt noen tall fra streaminger høst 13 og høst 14 fremkommer av vedlegg 2.

I forslag til vedtak i LMU-sak 10/2014 var det en regnefeil i forslaget til vedtak som ikke ble oppdaget i møtet. Studiedirektøren anbefaler at LMU tilrår følgende fordeling av LMU-midler 2015.

Bygning	Tiltak	Kostnad
Tårnbygningen	Ventilasjon T201 og T301	1 800 000.-
Tårnbygningen	Oppgradering møbler T401	500 000,-
Tårnbygningen	Delfinansiering Læringscenter	800 000,-
Adamstuen	Oppgradering undervisningsutstyr auditorier Adamstuen	500 000,-
Sum		3600 000,-*

Notat

Til Studieutvalget

Vår ref.

Deres ref.

Vår dato

18.11.2014

Vår saksbehandler

Geir Arne Rosvoll

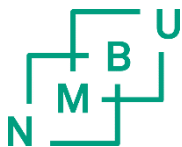
NMBUs læringssenter – videre utvikling

Status 2014

En arbeidsgruppe med deltakelse fra Studieavdelingen-Læringssenteret, Noragric skrivesenter, Personalavdelingen og Universitetsbiblioteket la i 2013 fram forslag om videreutvikle et samlet læringssenter ved NMBU. Arbeidet er kommet godt i gang og søkes videreført i 2015. Fram til nå er følgende gjennomført:

- 1) Det er tegnet og under ferdigstilling et nytt Skrivesenter i Tårnbygningen, samlokalisert med Universitetsbiblioteket og en ny datasal
- 2) Skrivesenteret er organisatorisk flyttet fra Noragric til Universitetsbiblioteket, faglig ansvar for innhold og tjenester ivaretas av førsteamanuensis William Warner
- 3) Det er etablert en ny datasal med 25 plasser i Tårnbygningen
- 4) Det er under etablering et kontorfelleskap for Skrivesenteret, NMBUs Student Journal og videoproduksjon ved Læringssenteret

Studieavdelingen og Universitetsbiblioteket har fremmet felles budsjettforslag for 2015 med mål om å:

Vedlegg 2

- Sikre videre utvikling av Skrivesenteret for å etablere dette som en campustjeneste for både norske og utenlandske studenter, herunder rekruttering av norskspråklige skriveveiledere
- Ivareta videre utvikling av læringstjenester gjennom tilrettelegging og ombygging av lokaler for å skape arealer for nye læringsformer, teknologi og erfaringsoverføring
- Øke faglig kapasitet og utviklingsressurs i senteret ved etablering av 3-årig engasjementsstilling

Et mål er å styrke og videreutvikle samarbeidet på tvers av aktuelle enheter. Blant annet har UNIPED og SEVU vært trukket aktivt inn i samtale. Det vil være et viktig løft for NMBU å få samlokalisert tjenester som inngår til støtte for læring og undervisning i Tårnbygningen, og målet er å etablere dette i lokalene i Tårnbygningens første etasje. Pågående prosess kjennetegnes av positiv vilje og ubyråkratisk samhandling mellom mindre enheter. Dette mener vi er NMBUs styrke framfor andre institusjoner som har etablert eller er underveis til å etablere liknende tjenester. Skrivesenteret har fått hederlig omtale i forbindelse med NOKUTs utdanningskvalitetspris i 2013, og er også kandidat til prisen i 2014. Tankene og modellen rundt utvikling av NMBUs læringssenter er meget godt mottatt i nasjonal konferanse. Dette kan vi få til med begrensede midler, åpen dialog, konstruktivt samarbeid og handling.

Hva er læringssenterets (enhetenes) tjenestetilbud i dag?

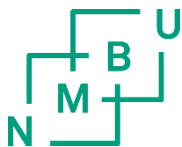
Arbeidet er i en innledende fase og en ser for seg et nært samarbeid mellom de ulike aktørene for å bygge opp en felles tjenesteplattform for både studenter og faglige ansatte ved NMBU. I dag tilbys blant annet følgende tjenester:

Læringssenteret (detaljert oversikt i eget vedlegg):

- Prosjektutvikling, prosjektledelse og –deltakelse i fleksibel læring og internasjonalisering i samarbeid med instituttene
- Utviklingsarbeid med basis i NMBUs mål og strategier for utdanning
- Opplæring i Fronter og andre programmer brukt i forbindelse med undervisning
- Deltakelse i UNIPED-kurs
- Tilrettelegging og utvikling av nettjenester og verktøy
- Brukerstøtte og veiledning
- Videoproduksjon, MOOC, digitale løsninger
- Arrangerer faglige møter og seminarer

Skrivesenteret:

- Støtter studenter i gjennomføring av fagene LNG240 Academic writing/Akademisk skriving og EDS275 Writing seminar/Skrivekurs

Vedlegg 2

- Gir veiledning overfor studenter for å utvikle skriveferdigheter både på norsk og engelsk
- Gir veiledning i muntlig presentasjon og presentasjonsteknikk
- Bistår både bachelor-, master- og PhD-studenter
- Er tilgjengelig tjeneste mandag til fredag 0915-1600 i semesteret
- Har utviklet og tilrettelegger ulike nettjenester og verktøy
- Samarbeider om utgivelse av NMBU Student Journal

Universitetsbiblioteket:

- Opplæring i informasjonssøking og kildekritikk
- Opplæring i referansehåndtering og formidling
- Åpent vitenarkiv og tilgjengeliggjøring av masteroppgaver
- Forskningsformidling og dokumentasjon
- Digitale bibliotekttjenester, nettjenester, tidsskrifter og databaser
- Ulike publikumstjenester og brukerstøtte
- Faglig/populærvitenskapelig møtearena for studenter og ansatte

Etablering av læringssenter

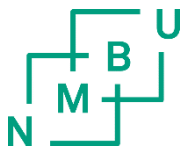
Erfaringer fra deltakerne i arbeidsgruppen viser at det er nødvendig å etablere et apparat som er i stand til å møte faglige og tekniske behov fra ansatte og studenter. Vi tror det er en riktig satsning å se enhetene som inngår i læringssenteret som en helhet, og som samlet kan utgjøre et koordinert fagmiljø for tilrettelegging og utvikling av tjenester.

Arbeidsgruppen i 2013 la følgende overordnede målsetting til grunn for læringssenteret.

«Studenten og faglæreren er senterets målgruppe og motivatorer. I dialog og samhandling skal læringssenteret utvikle og tilrettelegge ressurser for å styrke *studentaktive arbeidsformer, pedagogisk utviklingsarbeid og undervisningskompetanse*. Læringssenteret skal bidra til å *stimulere arbeids- og læringsmiljø der den enkelte ansattes og students potensiale realiseres og gir kunnskap for livet* (*)NMBUs strategi 2014-2018»

En utdypende beskrivelse av målene for etablering av senteret ligger i notatet fra arbeidsgruppen i 2013. Hovedpunktene for satsningen er:

- Bidra mot mål trukket opp i NMBUs strategi, samfunnsoppdrag og læringsfilosofi
- Bidra til å styrke studiekvalitet og gjennomstrømming ved NMBU
- Bidra til utvikling av nye læringsformer, teknologi og fleksibilitet

Vedlegg 2

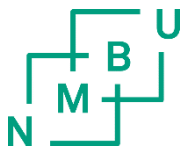
- Bidra til innsats mot felles læringsutbytter; kommunikasjon, informasjonsbehandling, etikk, innovasjon
- Bidra til tverrfaglig dialog, erfaringsoverføring og kompetansebygging både for studenter og ansatte
- Bidra til å gi bedre ressursbruk og samhandling for de aktuelle tjenestene

I prosessen er det trukket opp en rekke tiltak en ønsker å utvikle samarbeidet og senteret mot. Disse framgår i vedlegget. Vi er nok ikke der ennå, men finner det riktig å være ambisiøse for dette arbeidet og inviterer til dialog med fagmiljøene rundt våre mål. Samfunnsendringer og globalisering av høyere utdanning påvirker NMBU og gir nye utfordringer. Vi tror en satsning på læringssenteret vil være en viktig og riktig investering for universitetet, og gi gode langsiktige gevinster. Vi forsøker å se senterets rolle og samordning av tjenester mot studentens progresjon gjennom studiet. De vil ha ulike behov for støtte, og de skal sikres kompetanseutvikling underveis, blant annet gitt av kvalifikasjonsrammeverket og hvilken grad som skal oppnås. Videre håper vi å kunne skape en arena hvor pedagogisk utviklingsarbeid og utprøving kan søke tjenester. Her har vi fortsatt noe vei å gå, og er avhengig av samarbeidet vi etablerer både med UNIPED-miljøet og fagmiljøene på instituttene. Vi tror det er riktig å ta enkeltsteg framover i dette arbeidet uten å ha alt ferdig formet og organisert. Dette har allerede skapt godt samarbeid mellom enhetene i «senteret». Denne uformelle og utprøvende arbeidsformen ønsker vi å føre videre i arbeidet mot studentene og ansatte.

NMBUs læringssenter – tiltak i et 2 års perspektiv

Drift

- Etablere arbeidsrutiner som samordner og effektiviserer undervisnings- og læringstjenester (pedagogiske-, akademiske skrive-, bibliotek-, IT- multimedia- m.m.)
 - Tilsette prosjektmedarbeider – som samarbeider med instituttene, fakulteter og ledelse for å foreslå innhold, organisering og bemanning (budsjett) for Læringssenteret.
 - Avklare samordnings-/samarbeidsgevinster mellom Læringssenteret, Biblioteket, Writing Center og andre serviceenheter (POA, IT-seksjon, SLL, SiT, Kom-avd., SEVU m.m.) i det pedagogiske utviklingsarbeidet.
 - Utvikle lokaler som er lett tilgjengelig og samler enhetene
- Fleksibel, studentaktiv læring

Vedlegg 2

- Uprøve bruken av Mediasite for forelesningsopptak. Pilotprosjekter – MATH100, STAT100, KJM100, BIO120 og BUS100.
- Etablere og forvalte en studentgruppe som bistår videoopptak og redigeringsarbeid
- Etablere fastmontert Mediasite utstyr i Arabadopsis.
- Utforske bruken av videoopptak for å «flip the classroom» i 3 emner der forelesningstimene brukes til mer studentaktive læring – problemløsning, seminarer m.m.
- Utrede samordning og samspill mellom kurs i universitetspedagogikk og aktiviteter ved Læringssenteret
- Utarbeide en veileder om bruken av Adobe Connect og Skype i avvikling av muntlige eksamener
- Utarbeide en veileder om bruken av digitale fortellinger som studentoppgave
- Utarbeide en veileder om aktiviseringstiltak i store forelesningskurs
- Leverer støtte til studenten i tråd med studieprogresjon

Internasjonalisering

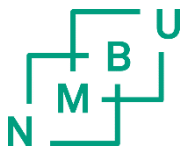
- Delta i EU AquaTNET sammen med IMT (WP leader – utvikling av læringsressurser for Master programmer i akvakultur)
- Bistå NOVA agroøkologi nettverk (ved IPV) – videreutvikling av nettkurs, utvikling av interaktiv læringsmodell, bruk av skype som kommunikasjonsmiddel
- Delta i HERD prosjekt (ved Noragric) - Balkan Climate Change (bruk av LMS i undervisningssamarbeid)
- Bistå EURASIA program – Water Harmony prosjekt ved IMT (bruk av LMS)
- Bistå NOMA prosjekt -Water and Sanitation ved IMV – (utvikling av nettkurs og bruk av LMS)
- Etablere og serve en MOODLE installasjon til bruk i internasjonale forsknings- og utdanningsprosjekter

Etter- og videreutdanning

- Leder prosjektet «Sunnere Mat – digitale læringsressurser i et flerbruksperspektiv» Utvikle digitale ressurser som kan brukes både for campus studenter og i EVU mot matindustrien. Prosjektet fikk kr 900.000,- fra Norgesuniversitetet.
- Bistå utvikling av EVU-nettkurs i Arealplanlegging

Kompetanseutvikling

- Etablere tettere kontakt med SLL

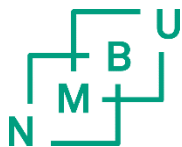
Vedlegg 2

- Etablere en idébank for de gode pedagogiske idéer
- Etablere en seminarserie basert på «de gode idéer»
- Bidra til utvikling av Uniped kurset
- Bidra til institutt vis seminarer om læring og undervisning
- Bidra til skriving av søknader til Norgesuniversitetet (og evt. Ledelse av innvilget prosjekter) Tre søknader for 2015:
 1. Visualiseringer av biologiske prosesser – IKBM, IMT, Vitenparken
 2. Frisk fisk – kompetanseheving i fiskehelse – SEVU, IBA, næringen
 3. Interaktiv læringsmodell – IPV, ILP
- Utføre kurs og veiledning i bruk av Fronter, Ephorus, Adobe Connect og Camtasia Relay
- Utvikle kursmoduler for emneutvikling – fokus på læringsutbytter, -aktiviteter og -vurdering
- Markedsføre og dele ut Fronterpris

Høsten 2014

Tre områder vil prioriteres høsten 2014:

1. Videreutviklingen av Læringssenteret – innhold, organisering, bemanning, budsjett.
 - Arbeidsgruppe med Bibliotek, SA, POA, SEVU
2. Få fram de gode idéene
 - Idébank websider
 - Seminarserie: presentasjon og diskusjon av ulike pedagogiske tiltak
 - Delta i instituttseminarer
3. Videoopptak av forelesninger
 - Innføring av fastmontert Medasite-utstyr for automatisk opptak i Arabadopsis
 - Utvikle en felles veileder for bruken av opptakene
 - Bidra til å løse rombehov under UKE
 - Bidra til MOOC utvikling og «flipped classroom» basert på videoopptakene

Vedlegg 2

Statistikk fra tre emner, streaming høst 2013:

Stat 100

Total Views: 4522

Views: 79 Live | 4443 On-Demand

Watched: 24 of 106 Presentations

Time: 2177:06:10 Total Watched (h:mm:ss)

Math 100

Total Views: 2709

Views: 154 Live | 2555 On-Demand

Watched: 25 of 106 Presentations

Time: 1312:23:13 Total Watched (h:mm:ss)

Lad102

Total Views: 852

Views: 102 Live | 750 On-Demand

Watched: 15 of 106 Presentations

Time: 452:54:14 Total Watched (h:mm:ss)

Grafen under viser hvor mange visninger Stat100 hadde på de ulike dagene.

Bruk av Mediasite ved NMBU våren 2014:

Introduksjon: Våren 2014 ble 4 emner tatt opp via Mediasite: STAT100, BIO120, KJM100 og BUS100.

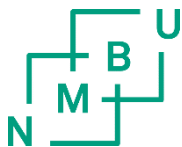
Vi har en stab av 6 studenter som deler oppgaven med opptak. To studenter er med på hvert opptak. Med 14 timer opptak i uken har vi lønnsutgifter på ca 30 timer i uken for opptakene.

Samlet statistikk for våren 2014 viser bl.a.:

Total views: 8102 (7685 on-demand views og 417 live views)

Views per dag: ca 75 med høydepunkter før prøver og lavpunkter i helgene.

Spørreundersøkelse: En questbackundersøkelse ble sendt til studenter i 5 fem emner som har blitt filmet. Studentene ble spurt om hvor ofte de så på opptakene, i hvilken grad opptakene var nyttige for dem og om de hadde andre kommentarer til opptakene som kunne hjelpe oss videre. Vi fikk 209 besvarelser.

Vedlegg 2

45% av studentene så opptakene regelmessige mens 42% så dem noen ganger. 51% mente at opptakene var nyttige i «svært stor grad» mens 28% svarte «stor grad». Kommentarene var veldig positive med klare anmodninger til å fortsette med opptakene og helst utvide antall emner som blir filmet. Lærere som ikke brukte smarttavlen var mindre populær. Tilbakemeldinger gir også uttrykk for behov blant studenter for en veileder på hvordan man kan endre visningsbildet i Mediasite.

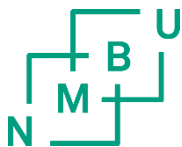
Tre av seks lærere svarte på en kort undersøkelse. Alle mente at opptakene var nyttige for studenter uten at dette kunne vises på eksamens resultater. Et nedkortet svar fra Solve Sæbø gir et bilde av problemstillingene i forbindelsen med forelesningsopptakopptak:

1. Føler du at streaming/opptak av forelesninger var nyttig for studenter? Evt. Hvordan?
Ja, mange positive tilbakemeldinger fra studentene. De nevner spesielt:
 - a. Mulighet til repetisjon, stanse forelesningen, tenke, gå tilbake osv.
 - b. Mulighet til å ha en mer fleksibel timeplan ved at man kan ta andre kurs som går på samme tid.
 - c. Mulighet til å følge undervisningen fra andre steder, eller få med seg forelesninger grunnet uforutsette.
2. Har streaming/opptak hatt noe innvirkning på hvordan du utnytte tiden i klasserommet? (Konsekvenser for egen undervisning?)

Ja, studentene kan nå repetere stoff på egen hånd. Tidligere begynte hver forelesning med en del repetisjon, men dette er nok halvert nå uten det ser ut til å ha ført til en reduksjon i studiekvaliteten og resultatene. Bedre tid til å rekke gjennom pensum, og jeg kan gjøre det på en grundigere måte. Jeg vurderer å legge om til noe som minner om såkalt «flipped-classroom» der studentene får i oppgave å se videoene på forhånd, og så bruker jeg forelesningene til å gå gjennom problemer/oppgaver som illustrerer det aktuelle pensum. En nyttig mulighet som jeg dessverre ikke har hatt tid til å utnytte ennå, er at man kan gå inn og se på hvilke deler av forelesningene som har flest «views». Det kan gi en indikasjon på hva som enten er vanskelig stoff som man bør bruke mer tid på og kanskje forklare bedre. På denne måten kan video også få en konsekvens for forelesningene i kommende semestre.

3. Skal NMBU fortsette med/utvide bruken av forelesningsopptak? (strategiske tanker?)

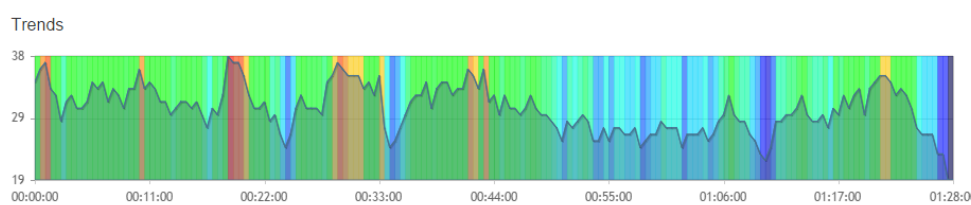
Ja. En permanent videoløsning i Arabidopsis er noe jeg håper kommer på plass, gjerne også flere rom. NMBU må henge med i utviklingen og gjøre seg attraktive for studentene.

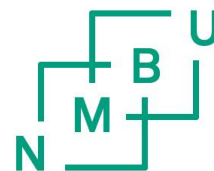
Vedlegg 2

Erfaringer ved bruk av Mediasite i STAT100 høsten 2014:

Grafen under tar for seg lengden på hele videoklippet. Den indikerer, med farge, hvor folk har sett på filmen flest ganger. Områdene som er gule/røde er tidspunkter i filmen som har blitt sett ofte. De blå er blitt minst sett.

Her kan man se hvilken del av pensum som ble repetert mye. F.eks: I tidsintervallet fra 17 minutter og 40 sekunder til 21 minutter og 30 sekunder er det markert med rød farge. I forelesningen kan man se at det foreleses om teamet Normalfordeling. Ut fra denne informasjonen kan foreleser se at studentene ofte repeterer temaet som omhandler Normalfordeling. Da er kanskje dette en indikasjon på at dette er et tema som studentene «sliter» med, og derfor noe en foreleser kanskje kan legge litt ekstra fokus på i forelesningen?

LMU-sak 18/14 SHoT-undersøkelsen. Rapport fra arbeidsgruppe og videre oppfølging.

Læringsmiljøutvalget

Saksansvarlig: Ole-Jørgen Torp
Saksbehandler: Bodil Norderval
Arkiv nr:

Vedlegg:

1. Rapport fra arbeidsgruppe

Forslag til vedtak:

1. Læringsmiljøutvalget slutter seg til tiltaksplanen fra arbeidsgruppen og ber om at instituttene behandler SHoT-undersøkelsen sett i lys av tiltaksplanen.
2. Læringsmiljøutvalget ber om å bli orientert om instituttenes oppfølging av planen
3. Læringsmiljøutvalget ber studiedirektøren om å legge videre oppfølging av tiltaksplanen i neste møte.

Ås, 4. desember 2014

Ole-Jørgen Torp
Studiedirektør

Bakgrunn

I møte den 1. oktober, LMU-sak 11/14, fattet LMU følgende vedtak:

Læringsmiljøutvalget ber studiedirektøren om å nedsette en arbeidsgruppe som lager en plan for universitetets oppfølging av SHoT-undersøkelsen. Planen legges frem for læringsmiljøutvalget i neste møte.

Arbeidsgruppen består av følgende:

- *Leder av SiÅs, Hans Olav Drømtorp Kristiansen*
- *Leder av studentstyret, Lasse Hjelle*
- *1 vitenskapelig ansatt, oppnevnes av Halvor Hektoen*
- *Cecile Haugerud, studieavdelingen Adamstuen*
- *Bodil Norderval, studieavdelingen Ås*

Arbeidsgruppen har utarbeidet en rapport som følger i vedlegg 1. Rapporten viser hvilke vurderinger gruppen har gjort, og arbeidsgruppen har videre konkretisert en rekke tiltak innen ulike fokusområder.

Studiedirektørens vurdering

Studiedirektøren vil først takke arbeidsgruppen for rapporten. Arbeidsgruppen har foreslått en rekke gode tiltak fordelt innen ulike fokusområder. Det er nå viktig at forslagene vurderes og at tiltak iverksettes på de ulike nivåene i organisasjonen. Samtidig påpekes det i rapporten at det er store variasjoner mellom de ulike instituttene ved NMBU, og noen tiltak vil være viktigere å følge opp på noen institutter/enheter mens det må prioriteres annerledes på andre institutter. Studiedirektøren vil også understreke at enkelte enheter eller institutter allerede har gode systemer for oppfølging av en del punkter. Blant annet er det etablert et godt system på Adamstuen for oppfølging av studenter som ikke følger progresjon, og ved for eksempel IMT er det gjort flere grep for å bygge klassefølelse fra første dag.

Det er utfordrende å implementere tiltaksplaner som utarbeides utenfor det ordinære årshjulet og kvalitetssikringsrutinene, og der ansvaret ligger på mange ulike nivå og enheter i organisasjonen. En rekke av tiltakene som beskrives er delvis overlappende med tiltak beskrevet i NMBUs årsplan. Det kan blant annet nevnes gjennomgang av fadderuka, styrking av studieveileders rolle, utvikling av emneevalueringene, videreutvikle ordningen med faglige hjem og etablering av sentrale møteplasser. I løpet av året vil også de nye nettsidene komme på plass, og det vil da bli rettet stor oppmerksomhet for å bedre informasjonsstrømmen på nettsidene.

Studiedirektøren vil i første omgang foreslå at Læringsmiljøutvalget sender SHoT-undersøkelsen til instituttene sammen med arbeidsgruppens rapport. Instituttene bes om å behandle rapporten på instituttet og at instituttene rapportere tilbake til LMU om hvordan undersøkelsen følges opp sett i lys av arbeidsgruppens rapport. Ved Adamstuen er dette oppfølgingsarbeidet allerede igangsatt.

Studiedirektøren vil legge frem en sak for LMU i neste møte om oppfølging av de øvrige tiltakene.

Rapport fra arbeidsgruppe – Oppfølging av SHoT-undersøkelsen 2014.

Bakgrunn

SHoT-undersøkelsen 2014 er en landsomfattende undersøkelse som kartlegger studentenes helse og trivsel i bred forstand. Undersøkelsen er initiert av 10 ulike samskipnader, og gjennomført av TNS Gallup. Undersøkelsen ble for første gang gjennomført i 2010, men da deltok langt færre samskipnader, heller ikke Samskipnaden i Ås (SiÅs).

I § 4-3 i lov om universiteter og høyskoler heter det følgende: (1) *Styret har det overordnede ansvar for studentenes læringsmiljø. Styret skal, i samarbeid med studentsamskipnadene, legge forholdene til rette for et godt studiemiljø og arbeide for å bedre studentvelferden på lærestedet*, og flere av fokusområdene i undersøkelsene har tett kobling opp mot universitetenes og høyskolenes læringsmiljø. I Læringsmiljøutvalgets (LMU) møte den 01.10.14, sak 11/14, fattet LMU følgende vedtak: «*Læringsmiljøutvalget ber studiedirektøren om å nedsette en arbeidsgruppe som lager en plan for universitetets oppfølging av SHoT-undersøkelsen. Planen legges frem for læringsmiljøutvalget i neste møte*».

Arbeidsgruppen har bestått av følgende personer:

- Elin Børrud (professor ILP)
- Hans Olav Drømtorp Kristiansen (styreleder SiÅs)
- Lasse Hjelle (leder studentenes arbeidsutvalg)
- Cecilie Haugerud (sekretær lokalt LMU Adamstuen)
- Bodil Norderval (sekretær sentralt LMU).

Arbeidsgruppen har vurdert følgende rapportgrunnlag:

- SHoT 2014 – landsomfattende hovedrapport datert 13. august 2014
- SHoT 2014 – grafikkrapport NMBU
- SHoT 2014 – grafikkrapport NVH

Studentene ved NMBU tilhører to ulike samskipnader. Studentene på Campus Adamstuen ligger under Samskipnaden i Oslo (SiO), mens studentene ved campus Ås ligger under SiÅs. Det foreligger derfor ingen samlet rapport fra NMBU. «Grafikkrapport NMBU» viser resultatene for Campus Ås, mens «Grafikkrapport NVH» viser resultatene fra campus Adamstuen.

Resultater fra NMBU sett i lys av landsgjennomsnittet

Det er ikke et mål i seg selv å sammenligne resultatene fra NMBU med resultatene på landsbasis, men nedenfor beskrives enkelte områder der resultatene fra NMBU skiller seg fra landsgjennomsnittet. Ettersom Adamstuens resultater foreligger i egen rapport, oppgis det både resultater fra campus Ås og Adamstuen. Det understrekes at det også er store variasjoner mellom instituttene på campus Ås, men dette fremkommer ikke av tabellen.

Fokusområde	Lands- gjennomsnitt	Ås/ Adamstuen	Kommentar
Tilfredshet med studiebyen	77	73/69	Ved Ås er det spesielt kollektivtilbudet som trekker ned, mens studentene ved Adamstuen er svært misfornøyd med boligtilbudet.
Deltar i frivillig studentengasjement	37	58/37	Det er et høyt studentengasjement ved campus Ås
Oppfatning av studiet som meget eller ganske meningsfullt	85	87/98	Spesielt studentene ved campus Adamstuen opplever i svært høy grad studiet som meningsfullt.
Arbeidspress som ofte påvirker studiet negativt	17	12/38	Høy prosentandel ved Adamstuen opplever ofte at arbeidspresset påvirker studiet negativt
Tid brukt på studiet	32	26/39	Tid brukt på studier på campus Ås varierer mellom instituttene, mellom 22t og 29t
Stryk på eksamen (Ikke strøket-En gang-Flere ganger)	64-21-15	58-24-18/ 68-13-19	Studentene ved campus Ås stryker mer enn landsgjennomsnittet
Eksamensangst, mye eller litt	38	29/52	Mange studenter ved Adamstuen oppgir at de har mye eller litt eksamensangst
Bruker prestasjonsfremmende medikamenter	4,2	4,2/8,3	Ved Ås er stor variasjon mellom instituttene. Ved nærmere gjennomgang av data fra Adamstuen, er ikke svaret fra Adamstuen representativt.
Har god eller svært god livskvalitet	38	41/48	
Andel som mener det drikkes for mye alkohol	58	64/65	64/65 % av studentene ved NMBU oppgir at det er litt eller helt enig i at det drikkes for mye alkohol i studentmiljøet.

Som tabellen viser, er det ikke på så mange områder hvor den gjennomsnittlige NMBU-studenten avviker mye fra landsgjennomsnittet, men på samme måte som det er variasjoner mellom Ås og Adamstuen, er det også store variasjoner mellom instituttene på campus Ås.

De fleste NMBU-studentene oppfatter studiet som meningsfullt, deltar i frivillig studentarbeid og har middels/god/svært god livskvalitet. Det er imidlertid bekymringsfullt at studentene ved Ås bruker mindre tid på studiene og styrker oftere enn landsgjennomsnittet. Mange studenter på Adamstuen opplever stort arbeidspress og har relativt mye eksamensangst. Det er også svært bekymringsfullt at ca 65 % av studentene opplever at det drikkes for mye alkohol i studentmiljøet. På landsbasis har samtidig andelen studenter som mener det drikkes for mye sunket fra 65 % til 58 % fra 2010 til 2014.

Det kan også nevnes at henholdsvis 74 % og 77 % av Ås-studentene og studentene ved Adamstuen oppgir at de følger normert studieprogresjon. Ås-studentene ligger her lavt sammenlignet med øvrige samskipnader. I den sammenheng kan det nevnes at universitetsstyret ved NMBU har et klart mål om å øke gjennomstrømningsgraden.

Hovedfunn i den landsdekkende rapporten

Det er gjennomført en rekke mer inngående analyser i den landsomfattende rapporten skrevet av TNS gallup, og analysene avdekker blant annet følgende sentrale sammenhenger på landsbasis:

- Et sosialt nettverk har stor betydning for studiemestring og trivsel, og fadderordningen spiller i denne sammenheng en viktig rolle.
- Det er en klar sammenheng mellom full deltakelse i fadderprogram og opplevelsen av mottaket på studieprogrammet.
- Konsentrasjonsvansker og arbeidspress er forholdene som i størst grad oppgis å påvirke studiet negativt.
- Studenter som strever mye i livssituasjonen (dårlig livskvalitet, lav studiemestring, ensomhet, psykiske symptomplager) har lavere gjennomstrømning. 6 % av Ås-studentene oppgis å ligge i høyrisikogruppen, og kvinner er overrepresentert.
- Antall stryk på eksamen øker med synkende tidsbruk på studiene.
- Eksamensangst og redsel for muntlig fremlegg synes å øke blant studentene, og dobbelt så mange kvinner som menn oppgir at de har et problem med dette.
- Andelen med alvorlige psykiske symptomplager har økt blant begge kjønn siden 2010, men økningen er sterkest blant kvinner. 19% av studentene på landsbasis rapporterer om alvorlige psykiske symptomplager. Bare en tredjedel av disse har søkt om hjelp det siste året (på Ås og Adamstuen er andelen studenter med alvorlige psykiske symptomplager henholdsvis 16 og 18 %).
- En stor del studenter ønsker flere begrensinger når det gjelder alkohol i tilknytning til de sosiale sammenhengene, samtidig som det er en tilsynelatende stor toleranse for et høyt alkoholkonsum.

Arbeidsgruppens anbefalinger

Med unntak av noen få punkter, avdekker ikke SHoT-undersøkelsen mange kritiske forhold ved NMBU. De klare sammenhengene mellom sosial trivsel, psyke, angst og studiemestring gjør likevel at universitetet bør rette søkelyset mot noen sentrale punkter. Gruppens anbefalinger til fokusområder og tiltak fremkommer av vedlagt tabell.

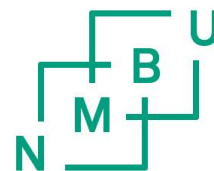

Fokusområder	Tiltak	Ansvarlig
Forbedre mottaket og fadderordningen for å: • Styrke sosial og faglig nettverksbygging – økt trivsel og færre ensomme • Redusere bruken av alkohol • Forventningsavklaring	• Utvikle et utvidet kurs for faddere i fellesskap med faddergeneral. Rolleavklaringer med fokus på hva som er faddernes oppgave (et slikt obligatorisk kurstilbud er blant annet utarbeidet ved UiB).	• Studenttinget og studiedirektøren
	• Tettere samarbeid mellom fadderordningen og programansvarlige for innføringsemnene for å få en bedre kobling mellom fadderopplegg og faglige aktiviteter. Faglig teambuliding mellom studentene i hele første semester.	• Studenttinget og undervisningsutvalg og emneansvarlige
	• Ved mottaket bør forventningene som universitetet stiller til nye studenter være tydelig, og studentene må få avklare sine forventninger. F.eks. profilering av NMBUs læringsfilosofi, avklare forventninger på tid brukt til studier, ny rolletilværelse som student.	• Rektor og instituttledere
Videreutvikle veiledningstilbudet for å: • Redusere frafall • Redusere eksamensangst • Forbedre studiemestringen	• Styrke studieveiledningen og innarbeide rutiner der studenter som allerede etter første semester ikke følger progresjon kalles inn til samtale.	• Insittuttledere
	• I samarbeid med samskipnadene og helsestasjonen bør det utvikles et allsidig og profesjonelt kurstilbud innen blant annet studiemestring og eksamensmestring	• Studiedirektøren og samskipnadene
	• Etablere et sentralt kurstilbud på kveldstid innen ulike tema, f.eks. presentasjonsteknikk og skrivekurs.	• Studiedirektøren
	• Årlige markedsføringskampanjer om helserådgivningstjenesten.	• Studiedirektøren, samskipnadene og helsestasjonen (Ås)

Videreutvikle emne- og program med tanke på å: • Sikre at studentene får kontakt med medstudenter og «faget» fra starten av studiet. • Bli vant med muntlige presentsjoner • Forventningsavklaringer	• Sikre at alle program har emner som samler «klassen» hele første semester, da dette er viktig for å bygge klasse miljø og at det sikrer at studentene får kunnskap om fagfeltet tidlig i studiet.	• Instituttleder, programansvarlig og emneansvarlig
	• Det bør vektlegges at studieprogrammer har muntlige presentasjoner tidlig i studiet.	• Instituttleder, programansvarlig og emneansvarlig
	• Det bør være tydelige forventningsavklaringer tidlig i forbindelse med alle emner	• Emneansvarlig
	• Det bør utvikles et nytt system for emneevaluering med større vekt på midtveisevaluering og refleksjon over egen læring.	• Studiedirektøren i samarbeid med vitenskapelig ansatte
Etablere faglige og sosiale møteplasser for å: • Stimulere til faglig nettverksbygging • Redusere ensomhet blant studenter • Legge til rette for studier på campus utenfor ordinær undervisningstid	• I ny campusutviklingsplan må det planlegges for faglige og sosiale møteplasser for studenter og ansatte. Dette innebærer blant annet en sentral kveldsåpen kantine og bibliotek med lang åpningstid/tilgang til å låne bøker utenfor åpningstid.	• Rektor
	• Øremerke eventuelle midler til mindre LMU-tiltak i årene fremover til etablering av større faglige hjem (ikke til eksklusive mindre grupper).	• LMU
	• Styrke samarbeid mellom institutt og linjeforeningene, bruke faglig ansatte til ulike typer foredrag	• Instituttleder og linjeforeningene
Bedre nettsidene for at studenter og søkere lett finner informasjon	• Utbedre nettsidene for studenter og søkere.	• Studie- og kommunikasjonsdirektør

Arbeidsgruppen anbefaler videre at alle instituttene bes om å legge frem og behandle SHoT-undersøkelsen i egnet fora ved eget institutt. Læringsmiljøutvalget bør få oversendt referat fra instituttenes behandling.

LMU-sak 19/14 Tiltaksplan for Universell utforming og tilrettelegging for studenter med nedsatt funksjonsevne ved NMBU.

Læringsmiljøutvalget

Saksansvarlig: Ole-Jørgen Torp
Saksbehandler: Bodil Norderval
Arkiv nr:

Vedlegg:

1. Handlingsplan for universell utforming og tilrettelegging for studenter med nedsatt funksjonsevne 2010-2018, UMB.

Forslag til vedtak:

Læringsmiljøutvalget nedsetter en arbeidsgruppe som får mandat til å:

1. Revidere Handlingsplan for Universell utforming og tilrettelegging for studenter med nedsatt funksjonsevne 2010-2018
2. Utarbeider forslag til tiltaksplan for 2015-2016.
3. Forslag til revidert handlingsplan og tiltaksplan legges frem for LMU i neste møte.

Begge campus skal være representert i gruppen, og skal bestå av:

- Representant fra Teknisk avdeling
- Representant fra Studieavdelingen
- Representant fra IT-avdelingen
- En studieveileder
- En student

Ås, 4. desember 2014

Ole-Jørgen Torp
Studiedirektør

Bakgrunn

I Lov om universiteter og høyskoler, § 4-3, heter det følgende:

(2) Styret har ansvar for at læringsmiljøet på institusjonen, herunder det fysiske og psykiske arbeidsmiljø, er fullt forsvarlig ut fra en samlet vurdering av hensynet til studentenes helse, sikkerhet og velferd. I utformingen av det fysiske arbeidsmiljøet skal det, så langt det er mulig og rimelig, sørges for

- a) at lokaler, adkomstveier, trapper mv. er dimensjonert og innredet for den virksomhet som drives.
- b) at lokalene har gode lys- og lydforhold og forsvarlig inneklima og luftkvalitet.
- c) at lokalene blir vedlikeholdt og er rene og ryddige.
- d) at lokalene er innredet slik at uheldige fysiske belastninger for studentene unngås.
- e) at virksomheten er planlagt slik at skader og ulykker forebygges.
- f) at tekniske innretninger og utstyr er forsynt med verneinnretninger og blir vedlikeholdt slik at studentene er vernet mot skader på liv og helse.
- g) at lokaler, adkomstveier, sanitæranlegg og tekniske innretninger er utformet på en slik måte at funksjonshemmede kan studere ved institusjonen.
- h) at læringsmiljøet er innrettet for studenter av begge kjønn.
- i) **at læringsmiljøet er utformet etter prinsippet om universell utforming.**

Departementet kan i forskrift gi utfyllende bestemmelser om krav til læringsmiljøet.

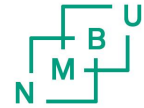
(3) Ved institusjonen skal det være et **læringsmiljøutvalg som skal bidra til at bestemmelsene i første og annet ledd blir gjennomført**. Utvalget skal delta i planleggingen av tiltak vedrørende læringsmiljø, og nøye følge utviklingen i spørsmål som angår studentenes sikkerhet og velferd.

Læringsmiljøutvalget har altså et ansvar å følge opp arbeidet med universell utforming av læringsmiljøet. Ved UMB fulgte læringsmiljøutvalget opp dette ansvaret ved at universitetsstyret vedtok en "Handlingsplan for Universell utforming og tilrettelegging for studenter med nedsatt funksjonsevne 2010-2018", og denne planen ble fulgt opp med 2-årige tiltaksplaner. NVH har ikke hatt en formell handlingsplan, men har hatt retningslinjer for oppfølging av studenter med nedsatt funksjonsevne. Sekretær for læringsmiljøutvalget ved NVH var samtidig kontaktperson for oppfølging av studenter som trengte tilrettelegging.

I denne saken skal læringsmiljøutvalget ta stilling til universitetets videre oppfølging av arbeidet med universell utforming og tilrettelegging for studenter med nedsatt funksjonsevne for NMBU.

Studiedirektørens vurdering

Studiedirektøren mener at «Handlingsplan for universell utforming og tilrettelegging for studenter med nedsatt funksjonsevne ved UMB, 2010-2018» har hatt en overordnet og god form. Den langsiktige handlingsplanen er lagt ved i vedlegg 1. Handlingsplanen har blitt fulgt opp med svært konkrete og 2-årige tiltaksplaner som læringsmiljøutvalget har vedtatt fulgt opp. Studiedirektøren synes den overordnede handlingsplanen kan

videreføres i den form den er, men at den oppdateres og tilpasses hele NMBU. Det er også mulig den kan kortes noe ned. Studiedirektøren anbefaler videre at det nedsettes en arbeidsgruppe som utarbeider en tiltaksplan for perioden 2015-2016.

Handlingsplan for Universell utforming og tilrettelegging for studenter med nedsatt funksjonsevne – UMB 2010-2018

Forord og visjon

Universitetet for miljø og biovitenskap (UMB) er kjent for å være et universitet med stort mangfold. Dette er vi stolte av. Vi vil og ønsker å være et universitet som tiltrekker oss godt kvalifiserte søkere uavhengig av kjønn, etnisk eller kulturell bakgrunn, funksjonsnedsettelse, religionstilknytning eller alder.

Et universelt utformet universitet er et universitet for alle. En av UMBs største utfordringer med hensyn til universell utforming er bygningsmassen. Mange bygninger er gamle, og det er utfordrende å finne universelle løsninger i tråd med vernehensyn. I kommende fusjonsperiode med Veterinærhøgskolen er det viktig at vi har et sterkt fokus på universell utforming, slik at det nye universitetet får nye og rehabiliterte bygninger som er universelle og funksjonelle.

Denne handlingsplanen er todelt. Hovedformål med første delen er å bevisstgjøre alle ansatte og studenter hvorfor det er viktig med universell utforming og hva vi i praksis kan gjøre. Mål og eksempler er delt inn i de fire områdene Bygninger og utearealer, Studier og undervisning, IKT og Studentvelferd. Mye av bakgrunnsstoffet i denne delen er hentet fra Nasjonal pådriver "Veileder om Universell utforming av læringsmiljø". Den andre delen er en tiltaksdel. Tiltaksdelen er for en to-års periode, og det vil bli laget nye tiltaksplaner annet hvert år som knyttes opp mot budsjettbehandlingen.

Et godt læringsmiljø er en forutsetning for et godt læringsutbytte. Vi håper denne planen vil bidra til et ytterligere løft av UMBs totale læringsmiljø, og at den vil være nyttig i bruken!

1 Bakgrunn og innledning

Læringsmiljøutvalget (LMU) vedtok høsten 2008 at eksisterende "Handlingsplan for studenter med funksjonshemming 2001-2010" skulle revideres. LMU oppnevnte en tverrfaglig arbeidsgruppe som skulle utarbeide en ny og handlekraftig plan i henhold til et gitt mandat. Gruppen har bestått av personer fra drift- og serviceavdelingen, studieavdelingen, personalavdelingen, instituttene, IT-seksjonen samt en studentrepresentant. Læringsmiljøutvalget har vært arbeidsgruppens styringsgruppe. Planen er vedtatt av Universitetsstyret.

Mange offentlige utredninger slår fast at mennesker med ulike funksjonsnedsettelser i omfattende grad stenges ute fra samfunnet. I de senere årene har det derfor blitt et økende fokus på hvordan man utformer miljøet rundt oss for å inkludere alle i vårt samfunn. Fra politisk hold er dette fulgt opp med en rekke lovendringer og implementering av nye lover. [Her finnes et utdrag av noen lover som omhandler krav til universell utforming og tilrettelegging.](#)

Dersom et miljø er universelt, vil det i langt mindre grad være nødvendig med tilretteleggingsbehov. Det burde da ideelt sett ikke være nødvendig å gi noen nærmere forklaring av hva som ligger i det å ha "funksjonsnedsettelser". Det kan likevel være oppklarende å påpeke at funksjonsnedsettelse omfatter alt fra synlige til skjulte

funksjonsnedsettelse. Noen hovedgrupper som kommer inn under begrepet "funksjonsnedsettelse" kan være mennesker med:

- Nedsatt bevegelse, syn eller hørsel
- Nedsatt kognitiv funksjon, for eksempel lese- og skrivevansker, hukommelse
- Andre funksjonsnedsettelse, for eksempel allergier, diabetes, hjerte- og lungesykdommer, psykiske lidelser

2 Universell utforming og behov for tilrettelegging

2.1 Universell utforming – hva er det?

"Universell utforming er utforming av produkter og omgivelser på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker i så stor utstrekning som mulig, uten behov for tilpasning eller en spesiell utforming" (Miljøverndepartementet 2008).

Begrepet universell utforming kan beskrives som en "strategi" eller "tenkemåte" for hvordan vi utformer miljøet rundt oss. Prinsippet med universell utforming innebærer et fokus på omgivelsene fremfor den enkeltes forutsetning, og at alle brukergrupper skal innarbeides i en og samme løsning så langt det lar seg gjøre. Universell utforming er et langt videre begrep enn "tilgjengelighet", da man ved universell utforming sikrer inkludering ved at den samme utformingen kan benyttes av alle mennesker uavhengig av funksjonsnedsettelse, kjønn, etnisk eller kulturell bakgrunn, religionstilknytning eller alder.

Et universelt utformet miljø er en stor fordel for alle! Heiser, terskelfrie dører og automatiske døråpnere er til like stor fordel for læreren som kommer med PC, bøker eller demonstrasjonsutstyr, for vaktmesteren som skal tilrettelegge rom i eksamensperioden, for personalet som skal holde rent i lokalene eller for student/ansatt som sitter i rullestol. Pensumlister som foreligger i god tid før semesterstart kan være en like stor fordel for studenten som skal engasjere seg i UKA, for studenten som har små barn som for studentene med lese- og skrivevansker.

The center for Universal Design har utviklet **sju prinsipper** for universell utforming som man kan benytte når man evaluerer bygninger, produkter og tjenester.

1. Like muligheter for bruk

Utformingen skal være brukbar og tilgjengelig for personer med ulike ferdigheter

2. Fleksibel i bruk

Utformingen skal tjene et vidt spekter av individuelle preferanser og ferdigheter

3. Enkel og intuitiv i bruk

Utformingen skal være lett og forstå uten hensyn til brukerens erfaring, kunnskap, språkferdigheter eller konsentrasjonsnivå.

4. Forståelig informasjon

Utformingen skal kommunisere nødvendig informasjon til brukeren på en effektiv måte, uavhengig av forhold knyttet til omgivelsene eller brukerens sensoriske ferdigheter

5. Toleranse for feil

Utformingen skal minimere farer og skader som kan gi ugunstige konsekvenser, eller minimalisere utilsiktede hensikter

6. Lav fysisk anstrengelse

Utformingen skal kunne brukes effektivt og bekvemt med et minimum av besvær

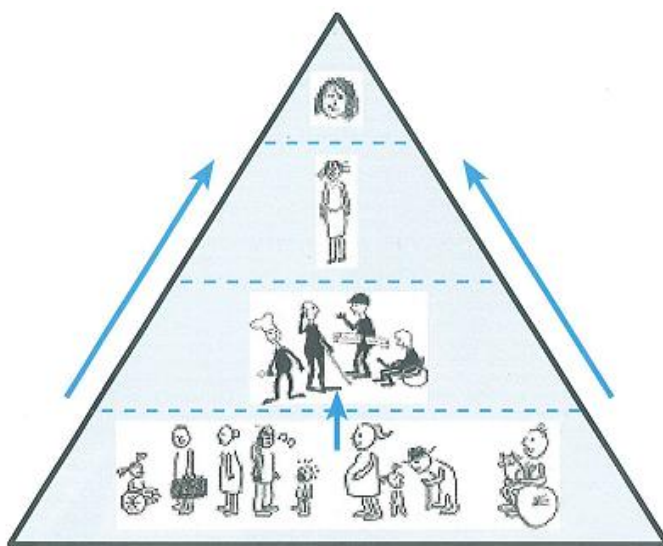
7. Størrelse og plass for tilgang og bruk

Hensiktsmessig størrelse og plass skal muliggjøre tilgang, rekkevidde, betjening og bruk, uavhengig av brukerens kroppsstørrelse, kroppsstilling eller mobilitet.

Det er også særlig viktig å trekke frem at det nå foreligger en Norsk Standard for universell utforming av byggverk, NS11001-1:2009. Denne må legges til grunn for alt byggearbeid som gjennomføres.

2.2 Behov for tilrettelegging

Selv med et perfekt universelt utformet miljø, vil det likevel være grupper eller enkeltpersoner som har behov for tilrettelegging. Deltasenteret, statens kompetansesenter for deltagelse og tilgjengelighet for mennesker med nedsatt funksjonsevne, har laget følgende illustrasjon som beskriver hvordan samfunnet bør utformes for å møte mangfoldet i befolkningen.

Nivå 4. Personlig assistanse der individuell tilrettelegging og individuelle hjelpemidler ikke rekker til.

Nivå 3. Individuell tilrettelegging og individuelle hjelpemidler

Nivå 2. Tilrettelegging for grupper med sammenfallende behov for tilrettelegging

Nivå 1. Universell utforming skal dekke behovene til flest mulig

Denne "Brukbarhetspyramiden" illustrerer hvordan universell utforming skal dekke behovene til så mange som mulig, nivå 1. Dersom de fleste mennesker, både de med og uten funksjonsnedsettelser, kan bruke den samme løsningen, kan man si at løsningen er universell.

Universell utforming reduserer behovet for tilrettelegging, men man må likevel ta høyde for at noen har behov for tilrettelegging av ulik grad. Nivå 2 illustrerer tilrettelegging for grupper med sammenfallende tilretteleggingsbehov. Utvidet tid på eksamen grunnet dysleksi er et eksempel på slik tilrettelegging, eller læresaler utstyrt med teleslynge og mikrofonanlegg.

I nivå 3 i pyramiden finner man de som har behov for individuell tilrettelegging og/eller hjelpemidler for å kunne studere. Bruk av døvetolk er et eksempel på tilrettelegging på nivå 3. Øverst på nivå 4 finner man de som trenger personlig assistanse i de fleste situasjoner.

3 Fokusområder, mål og eksempler på god praksis

Universell utforming og tilrettelegging av læringsmiljøet ved UMB må ta høyde for utforming og tilrettelegging av:

1. Bygninger og utearealer
2. Studier og undervisning
3. IKT
4. Studenvelferd

Innenfor hvert av disse fokusområdene er det satt overordnede mål og delmål. Innen hvert område illustreres noen gode eksempler, og det henvises til nyttige linker innen hvert område.

3.1 Bygninger og utearealer

UMB har en rekke gamle og verneverdige bygninger, og det er en stor utfordring å få disse bygningene oppgradert etter dagens krav til universell utforming samtidig som vernehensyn ivaretas. UMB og Norges veterinærhøgskole (NVH) står foran en storstilt byggeperiode, noe som innebærer muligheter og utfordringer for å få et nytt universelt utformet universitet. Dette også tatt i betraktning at deler av parken er vernet.

Hovedmål

Innen 2018 skal alle hovedbygninger og hovedtraseer der studenter oppholder seg være tilgjengelig etter prinsippet for universell utforming. Felles studentarealer (undervisningsrom, lesesalsplasser og kantiner) konsentreres til færre bygninger.

Delmål

1. Ved alle rehabiliterings- og nybyggingsprosjekt, både små og store, ligger universell utforming til grunn for arbeidet.
2. UMB er sammen med NVH pådriver for universell utforming i den kommende byggeperioden, og vektlegger dette ovenfor Statsbygg.
3. UMB jobber systematisk med å oppgradere eksisterende bygninger etter kravet om universell utforming.
4. UMB har en plan for universell utforming av utearealene.
5. Skilt og orienteringstavler i bygninger og ute på campus er utformet, plassert og belyst slik at de er lette å lese og oppfatte.
6. UMB har ryddige fellesarealer som letter fremkommeligheten for de med nedsatt syn eller bevegelse.
7. UMB har en innkjøpspolitikk som sikrer at alle investeringer i bygninger og annet utstyr tilfredsstiller krav om universell utforming.
8. Informasjonsekspedisjoner er utformet etter prinsippet om universell utforming og alle studenter kan benytte tilbud og tjenester på lik linje.
9. UMB kan dokumentere at minst 5 % av vedlikeholdsbudsjettet er øremerket tiltak tilknyttet tilrettelegging/universell utforming.

Noen eksempler på god praksis

Nedenfor følger noen eksempler som er kjennetegner god praksis. Listen er ikke uttømmende. Det er viktig at alle tiltak i bygninger og utearealer er i henhold til Norsk Standard for Universell utforming av byggverk.

Organisering:

- Tenk utforming fra start

Ta hensyn til universell utforming helt fra starten i en planleggings- og byggeprosess.

Det blir ofte kostbart og lite pent å lage "reparasjonsløsninger" i ettertid. Lag kravspesifikasjon og sjekkpunkter, og følg opp punktene gjennom tverrfaglig samarbeid i hele prosessen! Ansvar og rollefordeling må være helt tydelig.

- Norsk Standard for universell utforming av byggverk

Husk at det foreligger en Norsk Standard for Universell utforming av byggverk, NS 11001-1:2009. Se link under "Noen aktuelle nettsider".

Utearealer

- Utforming og vedlikehold

Tenk trinnfri utforming av utearealene, ikke bare for adgang mellom bygninger men også i parkarealene. Det er spesielt viktig at det er jevnt og vedlikeholdt underlag mellom bygninger.

- Parkering

Parkeringsplasser må skiltes godt, og merk at skilting for HC-plasser skal være godt merket og synlig alle årstider. Ved vinterstid er det spesielt viktig at man prioriterer å måke fra parkeringsplass til inngangsparti, og at man starter med HC-plasser.

Skilt og kart

Skilt og kart, både ute og inne, må ha logisk og synlig plassering, og det må være mulig å gå helt inntil skiltene. Tenk kontraster, skrifttype og skriftstørrelse, og vurder taktile skilt. Informasjonstavler bør finnes umiddelbart innenfor inngangsdør. Ram gjerne inn skilt slik at de får god kontrast mot omgivelsene.

Bygninger:

- Inngangsparti

Bør utformes slik at den er godt synlig og tilgjengelig for alle, unngå karuselldører! En trinnfri inngang med automatisk døråpner, og som står i kontrast til fasaden.

- Orientering og bevegelse i bygningen

Bruk ledelinjer, kontrastfarger og unngå terskler for å gjøre bygninger mer orienterings- og bevegelsesvennlig. Hold arealer ryddige og "forutsigbare". Eventuelle glassflater må merkes i riktig høyde, og unngå blanke gulvflater grunnet gjenskinn. Døråpnere må ha tydelig merking. Husk at brannsikkerhet må ivaretas for alle, med både lyd og lyssignal.

- Heiser

Heisepanelet, både utenfor og inne i heisen må være i en høyde slik at også rullestolbrukere kan nå knappene. Panelet bør markeres med kontrastfarge eller lys, og må ha punktskrift samt taktil skrift. Knappene må være følbare, ikke touch-panel. Godt synlig etasjeinformasjon er viktig, og etasjevarsler med stemme på både norsk og engelsk er viktig på en internasjonal campus.

- Toaletter

Er det toaletter som er tilgjengelig for alle, og ikke minst er de utformet og ryddet slik at de virkelig er tilgjengelig i praksis? Er toalettene godt skiltet?

- Bruk av grønne planter

Vær oppmerksom på at flere planter som er vanlig innendørs kan være en stor belastning for allergikere. Bjørkefiken (*Ficus benjamina*) og Julestjerne (*Euphorbia pulcherrima*) er to mye brukte inneplanter som mange allergikere reagerer på. Velg planter med omhu.

- Teleslynge og akustikk

Teleslynge er viktig for studenter med nedsatt hørsel. Dette bør finnes i en rekke undervisningsrom og i informasjonsskranker. I alle undervisningsrom og studentrelaterte arealer er det viktig å ha god akustikk, og i mange undervisningsrom vil akustikk-tiltak i tak og bakvegg være en forutsetning for et godt læringsmiljø.

- Lesesalsplasser, grupperom og hvilerom

Det må være god plass, riktig belysning, godt inneklima og god akustikk i lesesaler og grupperom for at disse skal kunne benyttes av alle. Bord med heve-/senkefunksjon for studenter med dårlig rygg. Alle hovedbygninger med undervisning har hvilerom som kan lånes ved behov.

Noen aktuelle nettsider:

- Standard.no, <http://www.standard.no/> NS11001-1 og -2 er to standarder for universell utforming av byggverk.
- Statens byggetekniske etat: <http://www.be.no/> . Egen link til Universell utforming
- Husbanken: <http://www.husbanken.no/> Se link Universell utforming – løsninger for alle. Her finnes blant annet en eksempelsamling.
- Norges Handikapforbund: <http://www.nhf.no/> Velg link "Politisk arbeid, se link "Bygg og uteområder" i meny.
- Norges blindforbund: <https://www.blindeforbundet.no/> Følg linken Fakta, og der man finner flere brosjyrer om tilgjengelighet og universell utforming utgitt av Blindeforbundet.
- Deltasenteret, statens kompetansesenter for deltagelse og tilgjengelighet: <http://www.helsedirektoratet.no/deltasenteret/> Følg link til "Bygninger og uteområder"
- Statsbygg: <http://www.statsbygg.no/> Her kan man blant annet finne link til rapporten "Temaveiledning om universell utforming av byggverk og uteområder".
- Norges astma- og allergiforbund: <http://www.naaf.no/no/> Her finnes blant annet en rekke råd om inneklima.
- "Ingen hindring", et nettsted som viser hvordan bevisst planlegging og utforming muliggjør deltagelse for alle, www.ingenhindring.shdir.no/

3.2 Studier og undervisning

UMB har egne ansatte i studieavdelingen som er kontaktpersoner for studenter som trenger tilrettelegging, men har ingen formalisert tilretteleggingsenhet. Dagens tilretteleggingsordninger dreier seg om tilrettelegging ved eksamen og i noen tilfeller tilrettelegging i studier. UMB har ikke kartlagt hvorvidt egen informasjon for nye søkere eller opptaksrutiner kan sies å være universelle eller informative nok for studenter med ulike forutsetninger. Det er behov for å tydeliggjøre informasjon og rutiner om ulike tilretteleggingstilbud, samt avklare ansvar mellom studenter, institutter og enheter i sentraladministrasjonen (blant annet studieavdelingen, biblioteket, IT-seksjonen, drifts- og serviceavdelingen).

Hovedmål

Innen 2018 er opptak, studier og undervisning ved UMB utformet og tilrettelagt slik at studenter med ulike funksjonsnedsettelse kan studere ved universitetet.

Delmål

1. UMB har tydelig informasjon på nettsider og annet informasjonsmateriell rettet mot studiesøkende ungdom slik at alle får mulighet til å velge studier på et reelt grunnlag.
2. UMB har rutiner som sikrer at kvalifiserte søkere som påpekt konkrete funksjonsnedsettelse får nødvendig informasjon ved opptak, og at behov for tilrettelegging og tiltak blir iverksatt så fort som mulig
3. UMB har rutiner og oppfølgingssystem som sikrer god informasjon ved mottak av studenter som har påpekt konkrete funksjonsnedsettelse
4. Ansatte ved UMB har kunnskap om ulike ordninger, rutiner og ansvarsfordeling når det gjelder tilrettelegging for studenter med særskilte behov, og det er egne kontaktpersoner i studieavdelingen som kan bistå med hjelp og tilrettelegging.
5. Studenter med dokumentert behov får bistand og hjelp til å få tilgang til de hjelpemidler som er nødvendig i studiesituasjonen, og det finnes muligheter for å låne enkelte hjelpemidler.
6. Alle læresaler og auditorium med over 40 plasser er tilrettelagt med teleslynge
7. Pensumlister og studielitteratur er tilgjengelig innen gitt tidsfrist før studiestart, spesielt av hensyn til syns- og lesehemmede. Annet elektronisk læringsmateriell er tilgjengelig før forelesninger.
8. Studenter som har rett til tilrettelegging ved eksamen får informasjon og oppfølging i henhold til gitte rutiner, både ved langsgående og avsluttende prøver.
9. Bibliotekstjenestene er utformet etter prinsippet om universell utforming slik at alle studenter kan benytte tilbud og tjenester på lik linje.

Noen eksempler på god praksis

Nedenfor følger noen eksempler som er kjennetegner god praksis. Listen er ikke uttømmende.

Informasjon om emner og studieprogram

- Når det fremkommer tydelig i program- og emnebeskrivelser hva som forventes av forkunnskaper og krav til ferdigheter, får studenter med ulike behov bedre forutsetninger til velge studier og emner (deltakelse feltarbeid, obligatoriske aktiviteter, laboratoriearbeid, språk, eksamensformer, krav til praksis osv).

Planlegging av undervisning og eksamen

- Dersom ikke alle læresaler er like tilgjengelige, kan undervisning og eksamen legges til saler avhengig av den enkeltes behov. Dette kan være undervisningsrom med teleslynge for studenter med nedsatt hørsel, eksamen i saler med god ventilasjon men uten lufting for studenter med pollenallergi eller eksamen i enerom for studenter som har dokumentert et behov for dette. Behov må varsles i god tid slik at time- og eksamensplaner går opp.

Pensum og litteratur

- Pensumlister som foreligger i god tid før studiestart er viktig for studenter med lese- eller skrivevansker, og samtidig et gode for alle studenter (ved sykdom, småbarnsforeldre, studenter med annet morsmål, studenter med deltidsjobb)
- Informer om det finnes alternativ litteratur på norsk og engelsk. Dette er viktig for studenter med lese- og skrivevansker.
- Pensum som er tilgjengelig i digitalt format er et viktig hjelpemiddel for synshemmede og studenter med lese- og skrivevansker (forstørret skrift, leselist og syntetisk tale)

Undervisning

- Tydelig muntlig formidling er viktig, spesielt for studenter med nedsatt hørsel, for studenter som har behov for tolk eller har annen språkbakgrunn. Unngå å stå foran lerret/tavle. Gjenta spørsmål fra salen. I undervisningsrom med mikrofon benyttes utstyret uoppfordret.
- Alle studenter har bedre forutsetning for å forberede seg til forelesning dersom skriftlig materiale deles ut på forhånd og at materiale gjøres tilgjengelig for studentene via Fronter før forelesning. For studenter med lese- og skrivevansker er dette spesielt viktig, og husk gode kontraster!
- Studenter med nedsatt syn eller lesevansker kan ha stor glede av å ta opp forelesning på diktafon, men må innhente tillatelse fra foreleser for å kunne gjøre dette. Prosjekter med podcasting av forelesninger på nettet viser bedre resultater – for alle studenter.

Eksamen

- Studenter med nedsatt funksjonsevne kan være bedre forberedt når eksamensform, eksamenskrav, obligatoriske aktiviteter og innleveringer er tydelig beskrevet i emnebeskrivelsen.
- Alternative evalueringsformer kan vurderes i samarbeid med student, studieveileder og studieavdelingen når det foreligger et dokumentert behov for dette. Det er da ryddig å gjøre skriftlige avtaler i god tid før eksamen slik at misforståelser unngås.

Noen aktuelle nettsider:

- UMBs egne nettsider for tilrettelegging i studiene og eksamen, www.umb.no/lmu og følg link til Individuell tilrettelegging.
- Universell.no er et nettsted om universell utforming og individuell tilrettelegging i høyere utdanning i Norge. www.universell.no
- Norges blindeforbund, www.blindeforbundet.no Publikasjonen "Teksten slik vi vil ha den". Følg link "Fakta", link "Brosjyrer", link "Se våre brosjyrer".
- Norges lyd- og blindeskriftsbibliotek (NLB). NLB har egen studenttjeneste som produserer og låner ut studielitteratur til studenter som er blinde, svaksynte, har dysleksi eller andre vansker med å lese vanlige bøker. www.nlb.no
- Universitetet i Oslo og spesielt Teologisk Fakultet er et foregangsfakultet når det gjelder tilrettelegging og universell utforming av emner og studier, se www.tf.uio.no

3.3 IKT

UMB har hatt økende fokus på universell utforming av egne nettsider de siste årene, men det er fortsatt viktig å bygge opp kompetansen om universell utforming av nettsider blant alle som i dag publiserer og utarbeider nettsider ved UMB. En ny grafisk designprofil for det nye universitetet vil trolig bli utarbeidet i kommende 10-års periode, og her må UMB og NVH stille tydelige krav om universell utforming. En stor utfordring er all innkjøpt programvare som benyttes innenfor studier og undervisning, og UMB må være tydelig i å stille krav til universell utforming av programvare ved reforhandling av avtaler.

Hovedmål

Innen 2018 er UMBs IKT-systemer, e-læringssystem og informasjon som formidles til studentene i et format som er tilgjengelig for alle, og har i tillegg tilgjengelig spesialprogramvare for de studenter som trenger dette.

Delmål

- UMBs nettsider er leselige for spesialutstyr som brukes av blinde og synshemmede
- Vitenskapelige ansatte og alle Fronterbrukere får opplæring og har kunnskap om hvordan informasjon og studielitteratur kan gjøres godt tilgjengelig for synshemmede og studenter med lese- og skrivevansker
- UMB stiller krav om universell utforming av programvare ved innkjøp av ny programvare og ved fornying av lisenser/avtaler. Ved utvikling av egne IT-systemer rettet mot studenter skal disse være tilrettelagt for alle.
- UMB har lisenser på støtteprogramvare for studenter med lese- og skrivevansker
- UMB podcaster forelesninger i enkelte emner
- UMB har øremerket enkelte datasaler og datamaskiner med støtteprogramvare for studenter med lese- og skrivevansker
- Ny grafisk designprofil for UMB/NVH er universelt utformet og er i tråd med WAI-standard

Noen eksempler på god praksis

Nedenfor følger noen eksempler som er kjennetegner god praksis. Listen er ikke uttømmende.

Utforming av nettsider

- Når nettsider for utformet slik at tekst er tilgjengelig for skjermleseprogram og all informasjon så langt som mulig er tilgjengelig som tekst, sikres informasjon til studenter med nedsatt syn. Grafikk som er nødvendig for forståelsen av innholdet suppleres med alt-tekst eller også D-lenke (description link).

Fysisk utforming

- Datasaler med egne, tydelig merkede PCer som er tilrettelagt både for fysisk tilgjengelighet og støtteprogramvare (skjermleseprogram, forstørrelsesprogram, staveprogram, elektronisk ordbok) kan ha stor betydning studenter med spesielle behov.
- Noen studenter trenger å benytte PCer med lyd, og små datasaler der lyd er tillatt kan hjelpe denne studentgruppen. Alternativt kan det finnes utlånsentral for headset.
- 700 000 mennesker i Norge har nedsatt hørsel! Forelesningssaler med mikrofon, lydanlegg og teleslynge sikrer at alle hører, både de på bakerste benk, de med litt nedsatt hørsel og de som er avhengig av høreapparat.

Aktuelle nettsider:

- w3c sine nettsider om <http://www.w3.org/WAI/> tilgjengelige nettsider og tekniske spesifikasjoner
- Deltasenteret er statens kompetansesenter for deltagelse og tilgjengelighet, <http://www.helsedirektoratet.no/deltasenteret/>. Følg link til IKT.
- MediaLT er et IT firma som satser på teknologi rettet mot mennesker med ulike funksjonsnedsettelse, se www.medialt.no
- Nettportal for offentlige nettsteder, www.norge.no. Utarbeider kvalitetsmerking for offentlige nettsteder, med egne kriterier for tilgjengelighet.

3.4 Studentvelferd

UMB er kjent for sitt aktive studentmiljø, men det er usikkert hvordan studenter med ulike funksjonsnedsettelse er inkludert. Det er begrenset informasjon til våre søkere og studenter om hvordan studentlivet er tilrettelagt, både når det gjelder studenthybler, samfunnsbygningen/Aud Max, GG-hallen og tilgang og mat i kantiner. En rekke studenthybler er tilgjengelige for rullestolbrukere. Det er en stor utfordring å få samfunnsbygningen/Aud Max universelt utformet, både av hensyn til hørselshemmede, synshemmede og bevegelseshemmede.

Mål

Alle studenter har så langt som mulig samme tilgang på velferdstilbud, og informasjon på nettsidene er slik at studenter som kommer til UMB er kjent med tilbud og eventuelle utfordringer. Studenter avhengig av rullestol garanteres studentbolig i hele studietiden.

Delmål

- UMB har et aktivt samarbeid med SiÅs, Studentstyret, Samfunnsstyret og UKE-styret slik at alle studenter skal få en best mulig studietid og studenttilværelse
- UMB opprettholder ordningen med inkluderingsmidler til studentstyret.
- UMB og SiÅs har lett tilgjengelig informasjon om studentboliger som er universelt utformet.
- UMB og SiÅs har et lavterskeltilbud innen rådgivning, som bidrar til at alle får den oppfølging og hjelp som trengs i studietiden
- UMB kan tilby SiÅs ekspedisjonsarealer som er tilgjengelig for alle.
- Kantiner er lokalisert i bygninger som er tilgjengelige for alle, med et variert og merket mattilbud samt varierte åpningstider.
- Samfunnsbygningen og Aud Max er tilgjengelig for rullestolbrukere.

Noen eksempler på god praksis

Nedenfor følger noen eksempler som er kjennetegner god praksis. Listen er ikke uttømmende.

- Et bredt mattilbud, med god merking, tar hensyn til at studenter har ulike etnisk bakgrunn, ulike religioner, allergi eller er vegetarianere.
- Studentboliger, fellesarealer og utearealer som er universelt utformet bidrar til å sikre at alle har et likeverdig studentliv.

4 Oppfølging og evaluering

Denne planen følges opp med konkrete tiltaksplaner som vedtas for en to-års periode, 2010-2011, 2012-2013 osv. Tiltaksplaner tilrås tidlig høst oddetallsår av Læringsmiljøutvalget og vedtas av Universitetsstyret, slik at iverksetting av tiltak kan knyttes opp mot Universitetsstyrets budsjettbehandling. Neste tiltaksplan utarbeides tidlig høst 2011.

Det er en ansvarlig enhet for gjennomføring av hvert tiltak i tiltaksplanen. I tillegg skal hvert tiltak ha en ansvarlig enhet som følger opp at tiltak blir gjennomført. Læringsmiljøutvalget rapporterer årlig til Universitetsstyret i LMUs årsrapport, og denne skal inneholde status på gjennomførte tiltak, eventuelle avvik og begrunnelse for avvikene. Ved første møte hvert år går Læringsmiljøutvalget gjennom tiltak som skal gjennomføres.

Før nye tiltaksplaner utarbeides, skal det utarbeides en samlet evaluering av tidligere tiltaksplaner.

Referat møte i LMU

Deltakere: Pelle Gjølseth Antonsen, Mona Aleksandersen, Gjermund Holden, Gro Holter, Milda Lindstad, Marianne Rauboti Viken, Halvor Hektoen, Cecilie Haugerud

Fraværende: Kjetil Hald Oftebro

Tid og sted: 29.10.2014, Ledelsens møterom

16-14 Møte sentralt LMU (orienteringssak)

Cecilie deltok på det forrige LMU møtet (sentralt). Halvor, som er leder i det sentrale LMU, er i dag deltakende på møtet i det lokale LMU. Mest relevant for oss på dette møtet var arbeide med SHoT-undersøkelsen og bevilgning av LMU-midler.

17-14 Arbeid med SHoT-undersøkelsen (orienteringssak)

Det er nedsatt en arbeidsgruppe som skal jobbe med denne undersøkelsen sentralt og komme frem til noen tiltak for å bedre det som kom frem i undersøkelsen. Ås hadde mer å ta tak i på dette punktet, og det er ulike utfordringer for de to campusene. Cecilie sitter i denne arbeidsgruppen og det diskuteres hvorvidt man også skal ha med en fagperson fra campus Adamstuen.

Eksamensboost i regi av SiO var et tiltak i forbindelse med SHoT undersøkelsen.

18-14 HMS: Vaksinerings – rabies (orienteringssak)

Saken er nå hos Øystein Lie og han vil ta det videre til ledelsen. Denne saken ble ikke diskutert i sentralt LMU.

19-14 Auditoriene på Adamstuen. Bevilgning fra sentralt LMU (orienteringssak)

LMU har vedtatt at det skal bevilges 500 000 til auditoriene på Adamstuen på budsjettet for 2015, dette vil i stor grad gå til AV-utstyr. IT og teknisk samarbeider tett om hva som må gjøres med auditoriene på Adamstuen.

20-14 Lokale LMU tiltak for 2015 (diskusjonssak)

Utvalget diskuterer hvilke tiltak vi ønsker å gjennomføre i 2015. Følgende saker trekkes frem:

- Mona legger frem ønsket om mer e-læring i utdannelsen. Dette krever nye og dyre systemer som må kjøpes inn. E-læring var noe av det EAEVE påpekte at vi må jobbe med frem mot neste evaluering. Dette vil trolig ta mer enn et år og er noe vi må jobbe mot.
- Følge om arbeidet med auditoriene i 2015.
- Milda legger frem et ønske om at opplegget, med at 2. års studenter besøker 1. års studenter for å fortelle om hvordan studiehverdagen er og erfaringer, videreføres til høyere kull.

- Jobbe for å få datatjeneste på campus Adamstuen. Gjermund fremmer et ønske om dette og at det bør komme en forespørsel om dette fra mer sentralt hold.

Her er det som vil bli skrevet i studiekvalitetsrapporten (i korte trekk):

22-14 Skaderapportering (orienteringssak)

Det har blitt rapportert inn 1 ny skade; en kuttskade fra fadderfest i Bodeagen. Det har skjedd to alvorlige kuttskader i Bodegaen det siste året. Det blir diskutert hvorvidt Bodegaen skal gå over til plastglass i stedet for glassflasker. Milda vil ta dette videre til Bodegastyret.